

UDC (УДК) 336.22–048.35(477)
JEL Classification: K 23; K 34

Гулак Олена Василівна,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(Київ, Україна)
e-mail: lenagulac8118@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9004-0185

Висоцький Володимир Мирославович,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: volodya.vysot@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-6010-6614

Ярмоленко Юлія Володимирівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри факультету права та лінгвістики
Білоцерківського національного аграрного університету
(Біла Церква, Україна)
e-mail: mjc_33778972@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8818-9025

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Анотація. Здійснено аналіз проблематики публічного адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору України на сучасному етапі. Розглянуто теоретичні засади публічного адміністрування. Охарактеризовано категорію «публічне адміністрування» у контексті сучасної наукової думки. Досліджено систему та правові основи провадження адміністрування податків у вітчизняному агропромисловому секторі. Виокремлено найпроблемніші питання податкового навантаження в аграрному секторі. Наголошено на актуальності проблематики зниження податкового навантаження. Зауважено, що податкове адміністрування у вітчизняному аграрному секторі економіки є надзвичайно важливим і потребує вироблення системи дієвих регуляторів та оптимізаційних механізмів з боку держави.

Ключові поняття: публічне адміністрування, сфера оподаткування, аграрний сектор України, оподаткування аграрного сектору, адміністрування податків.

Gulac Olena,

Doctor of Law, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Administrative and Financial Law,
National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: lenagulac8118@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9004-0185

Vysotskyi Volodymyr,

PhD (Law), Associate Professor,
Associate Professor of the Department Administrative Law
and Administrative Process,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: volodya.vysot@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-6010-6614

Iarmolenko Iuliia,

PhD (Law), Associate Professor,
Associate Professor of the Department Law and Linguistics,
Bila Tserkva National Agrarian University
(Bila Tserkva, Ukraine)
e-mail: mjc_33778972@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8818-9025

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF TAXATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Abstract. The analysis of the problems of public administration in the field of taxation of Ukrainian agriculture at the present stage is carried out. The scientific works devoted to these issues are analysed. Theoretical principles of public administration are considered. The category "public administration" in the context of modern scientific thought is reviewed. The system and legal bases of tax administration in the domestic agro-industrial sector are studied. The most problematic issues of the tax burden in the agricultural sector are highlighted. The urgency of the issue of reducing the tax burden is indicated. It is noted that tax administration in the domestic agricultural sector of the economy is extremely important and requires the development of a system of effective regulators and optimization mechanisms by the state. At the same time, the direction of such state support should concern first of all small agricultural enterprises and the provision of an appropriate investment and innovation platform for the development of the domestic agricultural sector. It is concluded that the current public administration priorities in the field of taxation of the agricultural sector of Ukraine's economy should be the formed state position, aimed primarily at implementing: simplified, but at the same time, fair and transparent taxation procedure; taking into account the specifics and features of domestic agricultural business depending on the natural and territorial components; ensuring the need to update the active part of the material and technical base, taking into account the relevant tax regulation of agricultural production (development of a simplified tax mechanism).

Key concepts: public administration, taxation, agricultural sector of Ukraine, agricultural sector taxation, tax administration.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-2-64-71

Вступ

Сучасні стрімкі трансформаційні зміни, що безупинно відбуваються в усіх сферах суспільної життєдіяльності, особливо гостро позначаються на фінансовій та податковій, котрі є своєрідною «кровоносною системою» для економіки країни, без ефективного функціонування якої складно уявити державу самостійною й незалежною. Реалізація Кабінетом Міністрів України політики довгоочікуваного й цілком виправданого підвищення соціальних стандартів призвела, натомість, до збільшення видатків «знекровленого» наразі держбюджету і потреби систематичного їх фінансування в умовах дефіциту належних ресурсів. Виходячи з того, що саме податки

є основним джерелом формування дохідної частини держбюджету, виконання державою взятих на себе насамперед соціальних зобов'язань залежить від ефективності формування публічної податкової політики загалом та її ефективного адміністрування у відповідній сфері зокрема.

К. П. Проскура у своєму монографічному дослідженні «механізм податкового адміністрування» розглядає не лише через наявність інституційно регламентованих правил щодо процедури стягнення податків та заохочення до їх добровільної сплати, а й через активне застосування економічних важелів впливу та різного роду стимулів у процесі оподаткування з урахуванням методології, що включає вико-

ристання аналітики й прогнозування стосовно податкових надходжень [1, с. 5–6].

На підтвердження та констатацію важливості означеного, надто в умовах функціонування вітчизняного аграрного сектору, П. І. Коренюком зазначено, що «підтримка сталого економічного зростання – це складна соціально-економічна проблема, розв'язання якої потребує принципових змін у всіх сферах суспільного життя» [2, с. 237]. Активне ж використання в угоду економічному розвитку дещо стихійних сил ринку та конкуренції не є доречним без обґрунтованого встановлення системи обмежувальних та регулюючих елементів щодо запобігання негативному впливу ринку на державну економіку в цілому. Саме такий підхід, як зазначає науковець, реалізується в країнах з розвинутою ринковою економікою, де провідна роль належить регулюючій функції держави, котра реалізується за допомогою різних методів, серед яких чільне місце займає саме податкове регулювання [2, с. 237]. Виходячи з чи не найбільшої ваги саме аграрного сектору в забезпеченні продовольчої безпеки, і не лише України, особливо в умовах стрімкого зростання населення нашої планети, що вимагає інтенсивнішої роботи аграріїв з вирощування продукції, її переробки та ефективного збуту, вбачається, що податкове адміністрування у вітчизняному аграрному секторі економіки є надзвичайно важливим та потребує вироблення системи дієвих регуляторів та оптимізаційних механізмів з боку держави [3]. Адже саме державна підтримка агропромислового сектору є запорукою його сталого розвитку й забезпечення продовольчої безпеки держави загалом.

Окремі питання проблематики публічного адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору України вивчала ціла когорта вітчизняних учених різних галузей науки, з-поміж яких вирізняються І. В. Гиренко (Курило), І. І. Конєва, П. І. Коренюк, В. І. Курило, В. В. Мушенко, А. О. Науменко, К. П. Проскура, С. П. Позняков, С. В. Слюсаренко та багато інших.

Зокрема, В. І. Курило, І. В. Гиренко (Курило) та В. В. Мушенко податкове навантаження розглядали як стримуючий чинник розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні [4]; В. В. Мушенко досліджував стимулюючий вплив правової регламентації оподаткування аграрних виробників [5]; С. П. Позняков розкривав можливість удосконалення правового регулювання інфраструктурної підтримки економічного розвитку аграрного сектору економіки України [6]; С. В. Слюсаренко аналізував поняття і зміст адміністративно-правового забезпечення оптимізації фінансового регулю-

вання аграрної сфери [7] та податок на землю як засіб забезпечення оптимізації фінансового регулювання аграрної сфери [8]; А. О. Науменко вивчав тенденції та перспективи державної фінансової підтримки агропромислового комплексу України [9]; І. І. Конєва досліджувала стан та стратегію розвитку державної фінансової підтримки підприємств аграрно-промислового комплексу [10]; К. П. Проскура – ефективність та напрями модернізації податкового адміністрування в Україні в посткризовий період [1]; П. І. Коренюк – особливості податкового регулювання аграрного сектору [2].

Проте окремі проблемні питання у розрізі публічного адміністрування оподаткування аграрного сектору, зокрема з позиції новел законодавства, наразі залишаються актуальними та потребують глибокого наукового аналізу.

Метою статті є дослідження проблематики публічного адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору України на сучасному етапі.

1. Теоретичні засади публічного адміністрування

Із метою повного розкриття поняття публічного адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору доцільно проаналізувати категорію «публічне адміністрування», що видається порівняно новою для наукового, нормотворчого та прикладного характеру застосування в межах вітчизняної правової науки, втім певним чином уніфікованою та прийнятою за стандарт у розрізі адаптації вітчизняної науки та правотворчої техніки до міжнародних правил.

У профільному словнику-довіднику з публічного адміністрування 2016 року видання публічне адміністрування у вузькому розумінні розглядається як професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду, як міждисциплінарна академічна сфера, що базується на теорії та концепціях економіки, політичних наук, соціології, адміністративного права, менеджменту. В широкому ж сенсі під публічним адмініструванням автори означеної праці розуміють всю систему адміністративних інститутів із ієрархічною побудовою, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається згори донизу [11, с. 128]. Тимчасом навіть у найширшому трактуванні розглядуваної категорії найбільш важлива інституційна складова на сучасному етапі, якою є органи місцевого самоврядування, виключена із визначення популярного словника-довідника.

На противагу цьому, у науковій статті В. Б. Авер'янова, датованій ще 2003 роком, чітко означена вся найважливіша інституційна

складова системи публічного адміністрування з урахуванням органів місцевого самоврядування. Зокрема, під поняттям «публічна адміністрація» провідний учений розуміє «сукупність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що підпорядковані політичній владі, забезпечують виконання закону та здійснюють інші публічно-управлінські функції» [12, с. 117]. Водночас значна когорта науковців-дослідників проблематики публічного адміністрування констатує, що досліджувана наукова категорія є лише складовою більш широкого поняття – управління, яке, своєю чергою, полягає у реалізації певної дії з метою досягнення поставленої мети [13, с. 9].

Автори навчального посібника з державного управління за редакцією А. Ф. Мельника вважають, що «... адміністрування є способами та прийомами, діями прямого й обов'язкового визначення поведінки і діяльності людей з боку відповідних керівних компонентів держави. Зазначені методи з боку державного органу або посадової особи мають безпосередній вплив на волю виконавців шляхом установалення їх обов'язків, норм поведінки та вказівок, в односторонньому порядку впливають на вирішення проблем, розв'язання ситуацій, що підлягає обов'язковому виконанню, вимагаючи безспірного розпорядження і вказівок, встановлення за невиконання юридичної відповідальності» [14, с. 105].

Зі щойно наведеного випливає, що публічне адміністрування є багатоаспектною категорією, пов'язаною з такими невід'ємними структурними елементами, як влада, держава, політика та її формування й реалізація, публічне, державне та громадянське управління тощо. Отож публічне адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору є складним і багатоаспектним та мультиструктурним процесом відповідних публічних інституцій щодо забезпечення, організації й координації діяльності та функціонування підпорядкованих ланок і процесів, що на них покладені.

2. Система та правові основи провадження адміністрування податків

Публічне управління у сфері оподаткування здійснюється через систему податкового адміністрування, а саме систему її невід'ємних та пов'язаних між собою елементів, до яких варто віднести: прогнозування й планування податкових надходжень; організацію та регулювання податкових відносин; здійснення податкового консультування; реалізацію податкового контролю; контроль за податковим боргом та повсякчасне впровадження сучасних технологій податкового адміністрування.

Одним із ключових завдань у контексті здійснення реформи агропромислового сектору економіки П. І. Коренюк вважає створення ефективного податкового механізму як одного з інститутів ринкової економіки, що дає можливість, з одного боку, вирішувати проблемні питання збільшення доходів бюджетів різних рівнів, з іншого – сприяти розвитку господарюючих суб'єктів як у агропромисловій сфері, так і в економіці держави загалом. Адже вага аграрного сектору в економіці України досить значна і формує близько 9–13% валової доданої вартості та є однією з основних бюджетотворювальних складових вітчизняної економіки, частка якої у бюджеті нашої країни протягом останніх років становить приблизно 20%, а у структурі експорту – понад 25%. Утім, головне, на що слід звернути увагу, – це те, що, за словами науковця, «майже половина валової продукції сільського господарства сьогодні виробляється в господарствах населення» [2, с. 237].

Тим часом сучасний розвиток економіки породжує нові фактори, які впливають на процеси публічного адміністрування у сфері податків як у цілій галузі, так і в аграрному секторі зокрема. Причому ці ж фактори позначаються що на формуванні податкових надходжень (основною є фіскальна результативність), що на витратності податкового адміністрування. Головними ж завданнями у сфері адміністрування податків вважаються швидке реагування на структурну трансформацію економіки, трансформаційні перетворення та забезпечення високої результативності впровадження сучасних інформаційних технологій в оподаткуванні [1, с. 7–8].

Нормативно-правові основи провадження адміністрування податків у нашій державі регламентуються Податковим кодексом України та іншими правовими актами у сфері оподаткування. Так, Податковий кодекс України шляхом внесення змін згідно зі Законом України № 404-VII від 04.07.2013 р. [15] доповнено пунктом 14.1.1⁻¹, за яким «адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок) та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи» трактовано як сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їхніх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків,

організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого Законом [16].

3. Проблемні питання податкового навантаження в аграрному секторі

А. О. Науменко цілком слушно зазначає, що «система податкових пільг, яка діяла в Україні для аграрної галузі останніми роками, спричинила чимало нарікань через свою низьку ефективність. Окрім того, у 2015 році змінилася система оподаткування, а у 2016 – система спеціального режиму ПДВ для аграріїв, зокрема, скорочено, переглянуто або зовсім скасовано значну частину податкових пільг підприємствам сільгоспвиробництва. Обраний країною шлях на євроінтеграцію також вносить корективи в цей процес» [9, с. 102–103]. Окрім того, науковець стверджує, що «мета сучасної аграрної політики нашої країни полягає в гарантуванні продовольчої безпеки країни, утвердженні пріоритетного розвитку агропромислового виробництва, створенні сучасного конкурентоспроможного агропромислового виробництва, виході на агропромисловий ринок світу. Безумовно, жоден із цих напрямів неможливо втілити в життя без державної фінансової підтримки розвитку аграрного сектору економіки. Згідно з українським законодавством, питома вага видатків на фінансування сільського господарства має становити не менше 5% видаткової частини Державного бюджету» [9, с. 103]. Реальні ж обсяги фінансування не сягають наведених вище показників.

За своєю сутністю податкова система є найважливішим інструментом впливу держави на аграрні відносини, що об'єднує цілу систему відповідних податків. Таким чином, оподаткування суб'єктів аграрної сфери є складовою аграрної політики держави загалом. Податки, за умови оптимальних форм та розмірів, є більш дієвими та меншою мірою – такими, що стимулюють інфляцію, на відміну від інших державних фінансових важелів. На макрорівні ж податковий вплив на сільгоспвиробництво постає одним з найваговітих методів непрямого регулювання відповідного роду цін.

Отож П. І. Коренюк переконаний, що «саме це й дає підставу вважати, що регулювання системи оподаткування має бути основною функцією держави у регулюванні аграрної економіки. В розвинених країнах використовується практика диференційованого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників». Скажімо, у Франції існує декілька систем оподаткування, а сільськогосподарські організації, що не займаються роздрібною торгівлею і промисловою діяльністю, мають мож-

ливість вибрати той або інший порядок сплати податку на добавлену вартість. Все це свідчить про необхідність використання більш гнучких підходів до встановлення податкових пільг і квотування в аграрному секторі національної економіки. Зокрема, існують підприємства, які сплачують 60–70% від обсягу податкових платежів, а є такі, що сплачують їх у розмірі від 5 до 12% (оскільки знайшли для себе «податкові ями» у законодавстві та мають змогу ефективно розвиватись). Зниження ж податкового навантаження на сільгосппідприємства, на думку науковця, має позитивно позначитися на економічному зростанні агросектору й вітчизняної економіки загалом» [2, с. 238].

Проблематика зниження податкового навантаження видається надзвичайно актуальною протягом тривалого часу. Втім, саме по собі зменшення податків лише спричинить недоотримання коштів дохідної частини держбюджету. Відтак, важливим є системний підхід до цього питання та прозорі й максимально уніфіковані й адаптовані під особливості різних напрямів та умов агровиробництва правила, однаково застосовувані для всіх суб'єктів агросектору. Водночас найвагоміше постає питання справедливого розподілу податкового навантаження.

У розрізі наведеного дещо контroversійним виглядає підписаний Президентом України після місячного зволікання Закон України про зниження ставки ПДВ на окремі види аграрної продукції, схвалений Верховною Радою України ще минулого року, який викликав запеклі суперечки в учасників аграрного ринку й неоднозначні оцінки експертів, оскільки може відчутно зменшити доходи держбюджету поточного року та спрямований на сприяння розвитку насамперед великих агрохолдингів. Зокрема, він передбачає, що при постачанні, експорті й увезенні в Україну окремих видів сільгосппродукції ставка податку на додану вартість (ПДВ) має бути знижена з 20 до 14%. Йдеться передусім про сировинні товари (пшеницю, ячмінь, овес, жито, насіння соняшника, ріпак, кукурудзу, льон, соєві, цукровий буряк, велику рогату худобу тощо), які переважно йдуть на експорт напряму чи через переробку і здебільшого не потрапляють до кінцевого споживача в Україні. Найістотніша частка з переліченого є сировиною для товарів, експорт яких забезпечує Україні провідні місця на світових аграрних ринках і є «фондом» для забезпечення продовольчої безпеки нашої держави. Тож більш доцільним убачається зміна ПДВ на товари кінцевого споживання або ж на аграрну продукцію, що є умовно готовою до вживання, наприклад, фрукти та овочі [17].

До речі, за прогнозними оцінками науковців Інституту аграрної економіки, в разі збереження існуючих, зокрема у вітчизняній насінній галузі, тенденцій, а також на тлі зменшення державної підтримки вітчизняної селекції імпорту іноземного насіння до нашої країни може зрости утрічі, а саме до 1,5 млрд доларів, і з часом призвести до повного витіснення вітчизняної сортової продукції з ринку насіння й садивного матеріалу, що, своєю чергою, несе потенційні ризики для продовольчої безпеки України у цілому та її експортних можливостей зокрема [18].

Висновки

Підводячи підсумок, зауважимо, що нинішнім пріоритетом публічного адміністрування у сфері оподаткування аграрного сектору економіки України має стати сформована державницька позиція, спрямована насамперед на: реалізацію спрощеної та заразом справедливої й прозорої процедури оподаткування; врахування специфіки та особливостей ведення вітчизняного аграрного бізнесу залежно від

природних і територіальних складових; забезпечення потреби в оновленні активної частини матеріально-технічної бази з урахуванням відповідного податкового регулювання сільгоспвиробництва (розробки спрощеного податкового механізму, так званого портфеля пільг/преференцій тощо).

Виходячи з ваги саме аграрного сектору в забезпеченні продовольчої безпеки (і не лише України), надто в умовах стрімкого зростання кількості чисельності мешканців планети, податкове адміністрування у вітчизняному аграрному секторі економіки видається надзвичайно важливим і потребує вироблення системи дієвих регуляторів та оптимізаційних механізмів з боку держави. Адже саме державна підтримка агропромислового сектору є запорукою його сталого розвитку й гарантування продовольчої безпеки держави загалом. Окрім усього, спрямування такої державної підтримки має стосуватись насамперед дрібних сільгосппідприємств та забезпечення відповідної інвестиційно-інноваційної платформи для розвитку вітчизняного аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Проскура К. П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напрями модернізації. К. : ТОВ «Емкон», 2014. 376 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32608872.pdf>
2. Коренюк П. І. Особливості податкового регулювання аграрного сектору. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Вип. 20. С. 237–241. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/41.pdf
3. Гулак О. В. Шляхи побудови ефективних державних інституцій: виклики сьогодення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2015. № 2. С. 11–14. URL: <http://www.nvppp.in.ua/index.php/vip2>
4. Kurylo V. I., Gyrenko I. V., Mushenok V. V. Tax burden as a disincentive factor of agricultural production development in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Ч. 2. С. 85–90.
5. Мушенюк В. В. Стимулюючий вплив правової регламентації оподаткування аграрних виробників. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 5 (94). С. 125–133.
6. Позняков С. П. Правове регулювання інфраструктурної підтримки економічного розвитку аграрного сектору економіки України: шляхи удосконалення. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія «Юридичні науки»*. 2017. № 2. С. 55–59.
7. Слюсаренко С. В. Понятие и содержание административно-правового обеспечения оптимизации финансового регулирования аграрной сферы. *Право и политика : научно-методический журнал*. 2016. № 1. С. 131–137.
8. Слюсаренко С. В. Податок на землю як засіб забезпечення оптимізації фінансового регулювання аграрної сфери. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 74–78.
9. Наumenko A. O. Тенденції та перспективи державної фінансової підтримки агропромислового комплексу України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Вип. 10. С. 102–105. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2019/10-2019/20.pdf>
10. Конєва І. І. Державна фінансова підтримка підприємств АПК: стан та стратегія розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 802–807.
11. Публічне управління та адміністрування : словник-довідник / укл. О. М. Руденко, О. В. Шершньова, В. Д. Бакуменко, Н. В. Філіпова, Н. В. Ткаленко. К. : Кондор, 2016. 178 с.
12. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоретичної дискусії. *Право України*. 2003. № 5. С. 117–122.
13. Мельтюхова Н. М., Набока Л. В., Дідок Ю. В. Методичні підходи до організації діяльності з публічного адміністрування / за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. К. : НАДУ, 2011. 48 с.
14. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю., Гордієнко А. Ю. Державне управління : навч. посіб. / за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с.

15. Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи : Закон України від 04.07.2013 р. № 404-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-18#n13>
16. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top>
17. Зануда А. ПДВ для аграріїв знизили. Чому виграють агрохолдинги та скільки втратить бюджет. *BBC News Україна*. 2021. 23 лютого. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-55395029>
18. Захарчук О. Україна побила антирекорд з експорту насіння. *Агробізнес сьогодні. Агробізнес*. 2021. 28 березня. URL: <http://agro-business.com.ua/ahrorekordy-ukrainy/ahrorekordy-novyny/item/21036-ukraina-pobyla-antyrekord-z-eksportu-nasinnia.html>

References

1. Proskura, K. P. (2014). Podatkove administruvannya v Ukraini v postkry'zov'y'j period: efekty'vnist' ta napryamy' modernizaciyi [Tax administration in Ukraine in the post-crisis period: efficiency and directions of modernization]. K. : Emkon [in Ukr.].
2. Korenyuk, P. I. (2018). Osobly'vosti podatkovogo reguluvannya agrarnogo sektoru [Features of tax regulation of the agricultural sector]. *Groshi, finansy' i kredy't (Money, finance and credit)*, 20, 237–241 [in Ukr.].
3. Gulac, O. V. (2015). Shlyaxy' pobudovy' efekty'vny'x derzhavny'x insty'tucij: vy'kly'ky' s'ogodennya [Ways to build effective state institutions: today's challenges]. *Naukovy'j visny'k publichnogo ta pry'vatnogo prava (Scientific Bulletin of Public and Private Law)*, 2, 11–14 [in Ukr.].
4. Kurylo, V. I., Gyrenko, I. V., & Mushenok, V. V. (2018). Tax burden as a disincentive factor of agricultural production development in Ukraine. *Naukovy'j visny'k Polissya (Scientific Bulletin of Polissya)*, 1 (13), 2, 85–90 [in Ukr.].
5. Mushenok, V. V. (2017). Sty'mulyuyuchy'j vply'v pravovoyi reglamentaciyi opodatkuvannya agrarny'x vy'robny'kiv [Stimulating effect of legal regulation of taxation of agricultural producers]. *Zovnishnya torgivlya: ekonomika, finansy', pravo (Foreign trade: economics, finance, law)*, 5 (94), 125–133 [in Ukr.].
6. Poznyakov, S. P. (2017). Pravove reguluvannya infrastrukturnoyi pidtry'mky' ekonomichnogo rozvy'tku agrarnogo sektoru ekonomiky' Ukrainy' : shlyaxy' udoskonalennya [Legal regulation of infrastructural support of economic development of agrarian sector of economy of Ukraine: ways of improvement]. *Mizhnarodny'j naukovy'j zhurnal Internauka. Seriya: Yury'dy'chni nauky' (International scientific journal Internauka. Series: Legal Sciences)*, 2, 55–59 [in Ukr.].
7. Slyusarenko, S. V. (2016). Ponyaty'e y' soderzhany'e admy'ny'straty'vno-pravovogo obespecheny'a opy'my'zacy'y' fy'nansovogo reguly'rovany'e agrarnoj sfery [The concept and content of administrative and legal support for optimization of financial regulation of the agricultural sector]. *Nauchno-metody'chesky'j zhurnal «Pravo y' Poly'ty'ka» (Scientific-methodical journal «Law and Politics»)*, 1, 131–137 [in Ukr.].
8. Slyusarenko, S. V. (2017). Podatok na zemlyu yak zasib zabezpechennya opy'mizaciyi finansovogo reguluvannya agrarnoyi sfery [Land tax as a means of optimizing the financial regulation of the agricultural sector]. *Yury'dy'chny'j visny'k (Legal Bulletin)*, 1, 74–78 [in Ukr.].
9. Naumenko, A. O. (2019). Tendenciyi ta perspekty'vy' derzhavnoyi finansovoyi pidtry'mky' agropromy'slovogo kompleksu Ukrainy' [Trends and prospects of state financial support of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Publichne upravlinnya i administruvannya v Ukraini (Public administration in Ukraine)*, 10, 102–105 [in Ukr.].
10. Konyeva, I. I. (2016). Derzhavna finansova pidtry'mka pidpr'yemstv APK: stan ta strategiya rozvy'tku [State financial support of agro-industrial complex: state and development strategy]. *Global'ni ta nacional'ni problemy' ekonomiky' (Global and national economic problems)*, 14, 802–807 [in Ukr.].
11. Publichne upravlinnya ta administruvannya : slovny'k-dovidny'k. (2016). [Public administration and administration: a dictionary] / ukladachi: Rudenko O. M., Shershn'ova O. V., Bakumenko V. D., Filipova N. V., Tkalenko N. V. K. : Kondor [in Ukr.].
12. Aver'yanov, V. B. (2003). Reformuvannya ukrayins'kogo administraty'vnogo prava: g'runtovny'j pry'vid dlya teorety'chnoyi dy'skusiyi [Reforming Ukrainian administrative law: a solid reason for theoretical discussion]. *Pravo Ukrainy' (Law of Ukraine)*, 5, 117–122 [in Ukr.].
13. Mel'tyuxova, N. M., Naboka, L. V., & Didok, Yu. V. (2011). Metody'chni pidxody' do organizaciyi diyal'nosti z publichnogo administruvannya (Methodical approaches to the organization of public administration activities). K. : NADU [in Ukr.].
14. Mel'ny'k, A. F., Obolens'ky'j, O. Yu., Vasina, A. Yu., & Gordiyenko, A. Yu. (2003). Derzhavne upravlinnya. [Public administration]. K. : Znannya-Pres [in Ukr.].
15. Pro vnesennya zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrainy' u zv'yazku z provedenniam administraty'vnoyi reformy' : Zakon Ukrainy' [On amendments to the Tax Code of Ukraine in connection with the administrative reform: Law of Ukraine] vid 04.07.2013 № 404.

16. Podatkovy`j kodeks Ukrainy` : Zakon Ukrainy` [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine] vid 02.12.2010. № 2755 [in Ukr.].
17. Zanutda, A. (2021). PDV dlya agrariyiv zny`zy`ly`. Chomu vy`grayut` agrokholdy`ngy` ta skil`ky` vtraty`t` byudzheth [VAT for farmers has been reduced. Why agricultural holdings win and how much the budget will lose]. *VVS News Ukrayina (BBC News Ukraine)* [in Ukr.].
18. Zaxarchuk, O. (2021). Ukrainy` pobu`la anty`rekord z eksportu nasinnya. Agrobiznes s`ogodni [Ukraine broke the anti-record for seed exports. Agribusiness today]. *Agrorekordy` (Agrorecords)* [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 05.04.2021

прийнята до друку 07.06.2021

The article: is received 05.04.2021

is accepted 07.06.2021